

GOEDE KWALITEIT VERDIENT EEN S

Het stedelijke groen is een belangrijke drager van de kwaliteit van de leefomgeving. De baten zijn groter dan de lasten. Jammer genoeg krijgt die meerwaarde geen erkenning in de vorm van een 'salaris' voor al het werk dat stedelijk groen doet. Hoe organiseren we de exploitatie?

Vrijwel alle gemeenten sturen op kostenreductie van beheer en onderhoud van het stedelijke groen. De huidige economische recessie versterkt dit proces. Bloemrijke wegbermen worden omgezet in glad te maaien gazons die goedkoper zijn qua onderhoud. Kostenreductie wordt ook gerealiseerd door de kap van bomen. Dergelijke beslissingen worden genomen alsof er nooit investeringen zijn gepleegd. De pijn zit hem ook niet in de kosten van de investering, maar in de kosten van onderhoud en beheer als een groene infrastructuur eenmaal is gerealiseerd. Er is met name een financieeringsprobleem van duurzaam beheer en onderhoud. Dit komt onder andere omdat degene die investeert, niet degene is die profiteert van het rendement. Met het oog op behoud van kwaliteit en hiermee tot behoud van de meerwaarde van het groen staat juist deze scheiding van kosten en baten duurzaam beheer in de weg. De exploitatie van het groen moet anders worden georganiseerd.

Echt geld

De kosten van groenonderhoud zijn te beschouwen als reële geldstromen, dit zou dus ook moeten gelden voor de resulterende baten. Hoewel recente maatschappelijke kosten-batenanalyses een positief saldo aangeven, gaat het vaak niet om kwantificering van de reële geldstromen.

De analyses zijn gericht op de (eenmalige) investeringen en niet op de jaarlijkse kosten en baten van beheer en onderhoud.

Hoe realiseren we nu de reële geldstromen voor de financiering van beheer en onderhoud en hoe trekken we belanghebbende partijen over de streep? De waardering van de vele baten van het stedelijke groen verschilt per partij. Vaak is een houding waarneembaar van 'What is in it for me?'. Ook blijkt vaak dat subjectieve waarden een belangrijke rol gaan spelen, afhankelijk van de beoordeling van iedere partij die aan tafel zit. Het belang van deze subjectieve waarden, zoals imago en beleving, blijft te vaak uit zicht.

Subjectieve waarden zijn overigens wel degelijk objectiveerbaar en economisch

kwantificeerbaar, mits gekeken wordt naar het gedrag van burgers en bedrijven in de praktijk. Burgers zeggen niet alleen dat ze groot belang hechten aan een aantrekkelijke en groene omgeving, ze handelen er ook naar en zijn bereid meer geld uit te geven. De grotere waarde van woningen in de omgeving van kwalitatief goed groen is daar wellicht het beste bewijs voor. Ook een mooi uitzicht heeft belangrijke economische waarde. Bij de landschapsveiling in de Ooijpolder bij Nijmegen in september 2007 kocht een groep van bewoners een landschapselement waarmee het onderhoud daarvan voor tien jaar werd gegarandeerd. De reden voor aankoop was dat zij hiermee hun uitzicht voor deze periode hadden veilig gesteld.

Praktijk van verwaarding

Er zijn meer goede voorbeelden van de instandhouding van het stedelijke groen door private partijen en burgers. Het Potters Field Park in Londen is een privaat park dat volledig toegankelijk is voor bewoners en publiek. De gemeente stelde de eis dat private partijen zelf de verantwoorde-

TEEB-studie

TEEB (The Economics of Ecosystems and Biodiversity) is een internationale studie naar de economische betekenis van biodiversiteit en ecosysteemdiensten. In de TEEB-benadering worden drie stappen onderscheiden: redeneren ('recognizing value'), rekenen ('demonstrating value') en verdienen ('capturing value'). Inmiddels zijn voor Nederland vier TEEB-studies afgerond, waaronder TEEB-STAD. Hierin is de bijdrage van groen aan de stedelijke economie inzichtelijk gemaakt. De maatschappelijke baten bleken 1,5 tot 2 keer groter te zijn dan de kosten. Momenteel is een vervolgstudie gaande om het instrument te promoten en beter hanteerbaar te maken voor de praktijk. Tevens wordt gezocht naar de mogelijkheden van verdienen.

Meer over deze studies staat op:

www.omgevingseconomie.nl of www.biodiversiteit.nl/teeb/

TALARIS

Fred Tonnejck (fred@triplee.nl) is werkzaam bij Triple E in Arnhem, verbonden aan het Knooppunt Bouwen met Groen in Helmond en lid van de VVM-sectie Leefomgevingkwaliteit (LOK).

voor mooie locaties. De omzet neemt toe – voor de horeca bedraagt deze stijging 30% – maar deze partijen investeren helaas niet in de kwaliteit van de groene buitenruimte en worden er ook niet op aangesproken.

Loon naar werken

De internationale, gezaghebbende TEEB-studie toont eveneens aan dat de economische baten van stedelijk groen groter zijn dan de kosten (zie kader). Dit wetende, wat

is ervoor nodig om te bewerkstelligen dat er massaal in beheer en onderhoud van het groen in de woon- en werkomgeving wordt geïnvesteerd? Klantgerichtheid is hiervoor het sleutelwoord. De wensen en ambities van belanghebbende partijen kunnen uitstekend worden verzilverd in de vorm van goed groen, mits zij eigenaar worden van het probleem om de kwaliteit in stand te houden.

'Geen nieuwe verdienmodellen maar slimme exploitatiemodellen'

lijkheid dragen. Nu levert dit park meer geld op dan het kost. De nieuwe eigenaar vraagt per jaar een aanzienlijk bedrag aan de uitbater van een ijscokar. De verkoop van ijsjes verloopt kennelijk naar ieders tevredenheid en verder geniet iedereen van alle maatschappelijke baten. Hortus Arcadië, de voormalige botanische tuin in Nijmegen, is sinds een jaar in bezit van Triple E. Tegenover de verplichting om deze tuin met 800 inheemse plantensoorten voor het publiek te behouden, is het recht verkregen om in de vorm van een horecavergunning inkomsten te genereren. Er

zijn ook Verenigingen van Huiseigenaren die zelf het onderhoud van het groen in de omgeving van hun appartementencomplex financieren.

Overigens herbergt de mooiste buitenruimte van Nederland, Park Sonsbeek in Arnhem, zes bedrijven waardoor dit park met recht ook een bedrijvenpark kan worden genoemd. Dit park is een schoolvoorbeeld van wat wel de 'pannenkokeneconomie' wordt genoemd. De horeca en ook sectoren als recreatie, vastgoed en wellness hebben een geweldig goede neus

De veel gehoorde vraag hoe we geld kunnen verdienen aan groen, is eigenlijk impertinent en ontkent de realiteit. Waar het in wezen om gaat, is dat het stedelijke groen iedere dag hard voor ons werkt en recht heeft op een salaris in de vorm van duurzaam beheer en onderhoud. Kosten en baten moeten worden verknoot, zodat de baten van groen geheel of gedeeltelijk worden teruggesluisd naar onderhoud en beheer. Het gaat dus niet zozeer om nieuwe verdienmodellen, maar om uitgekende exploitatiemodellen. Praktijkvoorbeelden bewijzen dat alle partijen hier wel bij varen. Een duurzame economische ontwikkeling en een groene stad met veel kwaliteit kunnen hand in hand gaan.

Fred Tonnejck